

Veri, arşiv, biriktirme, tortu, bağımsızlığa dair

"İçimde çok birikti artık, boğulacağım!" diye hisseder, bir çeşit iç/dış patlama yaşarız zaman zaman. Birikenler öyle büyür ki kabına sığmaz. Kapta, kalıpta yer açmak ve akıl sağlığını koruyabilmek için ya bunları unutmak ya da bir söyleme, çıktıya, ürüne, projeye, yazına, arşive dönüştürmek gerekir.

Bu topraklar medeniyetin doğduğu topraklar. Medeniyetin şu sıralar başka coğrafyalarda seyrettiğini varsaydığımız ve/veya buna ikna edildiğimiz için bu toprakların ne derece değerli olduğunu unuttuk gibi. Bu topraklarda olan bitenin hayatta kalabilmiş tortusundan oluşan kültürümüze olan inancımızı, güvenimizi, özgüvenimizi de kaybetmiş görüyoruz; ki bu, bir kültür için en fena durum. Zamanın ruhu yüzeysellik üzerine kurulu; dünyaya egemen olan ve tarihleri çok katmanlı, derin, karmaşık olmayan bazı kültürler bu sığıltan pek hoşnutlar. Sorgulamadan ölümüne tüketen milyarlarca insan yaratmak için gerekli her türlü yöntemi kullanıyorlar. Veri toplamak ve bunu insanları yönlendirmek, bağımlı kılmak, çaresizlik yaratarak ikna etmek üzere sömürmek bu yöntemlerden bir tanesi, hatta günümüzde en önemlisi ve en güçlüsü.

Yakın zamanda egemen güçlerin yönlendirici yayınlarından birisi olan The Economist "Dünyanın en önemli kaynağı artık petrol değil veri" başlığı ile bir makale yayınladı. Yazının detaylarına girmeye gerek yok, başlık yeterince sarıh. Bilgisayar, yazılım teknolojileri ile veri toplamak çok kolay; bu kişisel, mahrem verileri öz-tanıtım veya gösteriş yapabilmek, kendimizi dünyaya tanıtılabilmek hezeyanı ile bilâ-bedel kendimiz veriyoruz canavarların eline. Facebook, Google gibi dünyanın en değerli markaları haline dönüşmüş şirketler hizmetlerini bize neden bedava veriyor ki... Bu şirketler hem veri topluyorlar hem de "big data / büyük veri bütünü" denilen devasa veritabanlarının ışığında, toplanmış veriyi dönüştürüyor ve marjinal bilgileri çıkararak kendi çıkarlarına uyan yeni veriler üretiyorlar. Eğilim araştırmaları adı altında sunulan bu "üretmiş" veri artık eğilimleri incelemiyor, tersine eğilim üretiyor ve bu öznel bilgiyi "araştırmış, çalışmış" gibi yaparak bize nesnel diye yutturuyor.

Bir kültür yeteri kadar veri üretemezse, dünyaya hakim güçlerin verilerini kullanmaya başlar ve bu veri-silahların sığıdığı palavralar (daha doğrusu mermiler) kültürü ve bireylerini yavaş yavaş, teker teker yok etmeye başlar. Aynı, iyice kısık ateşte pişen kurbağa misali; farkına bile varmazsınız!!! Sonra bir bakmışsınız derin kültürünüz kültür mantarı, çiftlik balığı tadında sığ bir şeye dönüşmüş... Bir toplumun, kültürün, halkın; bağımsızlık, güven, özgüven, duruş, sürdürülebilirlik edinebilmesi ve manipüle edilemeyecek kadar sağlam durabilmesi için gerekli boyutlardan bir tanesi, kendi veri tabanını kurmak üzere yola çıkması ve durmaksızın arşivleme çalışması yapması. Aynı, küresel ölçekte egemen güçlerin genetiği ile oynayarak bize dayattığı ve bağımlılığa yol açan sezonluk tohumlar yerine, binlerce yıllık kendi atalık tohumlarımızı depolayacağımız tohum bankaları oluşturmamız gerektiği gibi.

Bu çalışmanın benim açımdan önemi salt fotografik nitelikte değil. Fotoğraf bir araç; mühim olan bu araçla yarattığınız şeyin ne derece kalıcı / geçici veya faydalı / beyhude olduğu, nasıl bir birikim yarattığı. Bu proje ile kendi verimizi, arşivimizi yaratmış olacağız, kendi toplumsal dinamiklerimizi kendi ürettiğimiz bilgi ile anlamaya çalışacağız ve bu külliyat başka kişilerin, nesillerin de kullanacağı sürdürülebilir bir bütün olacak. Bu şekilde de, umarım, özgün ve bağımsız bir tavır takınabileceğiz...

Murat Germen, 05.05.2020